

Sygn. akt III AUa 674/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 października 2015 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Grażyna Czyżak (spr.)
Sędziowie:	SSA Bożena Grubba SSO del. Joanna Siupka-Mróż
Protokolant:	stażysta Katarzyna Kręska

po rozpoznaniu w dniu 9 października 2015 r. w Gdańsku

sprawy G. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o wysokość emerytury

na skutek apelacji G. Z.

od wyroku Sądu Okręgowego we Włocławku IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 22 stycznia 2015 r., sygn. akt IV U 713/14

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu we Włocławku IV Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach procesu za drugą instancję.

Sygn. akt III AUa 674/15

UZASADNIENIE

W dniu 27 sierpnia 2014 r. G. Z. wniosła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z dnia 28 lipca 2014 r. znak: (...) ustalającej jej z urzędu prawo do emerytury od dnia (...) r. Z treści uzasadnienia odwołania wynika, że obejmuje ono także decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. z dnia 26 maja 2014 r. znak: (...)–2010 ponownie ustalającą ubezpieczonej kapitał początkowy.

W uzasadnieniu odwołania wnioskodawczyni domagała się ustalenia wysokości jej emerytury według wyliczeń kapitału początkowego z uwzględnieniem wynagrodzeń z okresu od dnia 01 stycznia 1982 r. do dnia 31 grudnia 1991 r. Wskazała, że decyzję o przyznaniu emerytury ZUS oparł o wyliczenia zawarte w decyzji o ponownym ustaleniu kapitału początkowego, w której nie uwzględniono najbardziej korzystnego okresu pracy odwołującej w Centrali (...) we W..

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko zawarte w zaskarżonych decyzjach.

W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. podniósł, że na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach rentowych, decyzją z dnia 21 września 2011 r. ustalił kapitał początkowy G. Z. na dzień 01 stycznia 1999 r., która nie odwołała się od tej decyzji. W związku ze zmianą przepisów decyzją z dnia 26 maja 2014 r. organ rentowy ponownie ustalił kapitał początkowy ubezpieczonej na dzień 01 stycznia 1999 r. Wnioskodawczyni legitymuje się okresami składkowymi wynoszącymi 20 lat, 3 m-ce i 6 dni, tj. 243 m-ce oraz 3 lata, 1 m-c i 12 dni okresów nieskładkowych, tj. 37 m-cy. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych od dnia 01 stycznia 1989 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. (wynagrodzenie ustalono: za okres od 1983 r. do 1992 r. na podstawie przedłożonych do sprawy rentowej przy wniosku z 2002 r. list płac z okresu zatrudnienia w Centrali (...) we W. - tylko te składnik, od których istniał obowiązek opłacenia składek, tj. płaca zasadnicza, premie, wyrównanie, eksport, chorobowe, rekompensaty, indeksacje; na podstawie zaświadczenia ZUS RP-7 wystawionego w dniu 28 stycznia 2002 r. przez (...) W-wek za okres od 1996 r. do 2001 r.; za lata 1994 i 1995r. wnioskodawczyni nie udokumentowała wynagrodzenia - przyjęto wynagrodzenie minimalne).

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosi 65,06 %. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wwpw wynoszącego 65,06 % przez kwotę bazową 1.220,89 zł - obowiązującą w dacie ustalania kapitału początkowego ($65,06 \% \times 1.220,89 \text{ zł} = 794,31 \text{ zł}$). Współczynnik proporcjonalny dla osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wynosi dla wnioskodawczyni 86,70 %. Współczynnik ten służy do obliczenia części socjalnej kapitału początkowego wynoszącej 4 % kwoty bazowej. Wysokość 24 % kwoty bazowej wynosi 293,01 zł. Średnie dalsze trwanie życie wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat wynosi 209 miesięcy.

Wartość kapitału początkowego ustalona na dzień 01 stycznia 1999 r. wynosi 100.391,06 zł.

$293,01 \text{ zł} \times 86,70 \% \text{ (współ. proporcjonalny)} = 254,04 \text{ zł}$.

$(243 \text{ m-ce skl.} \times 1,3\%):12 \times 794,31 \text{ zł (podst. wym.)} = 209,14 \text{ zł}$.

$(37 \text{ m-cy nieskl.} \times 0,7\%):12 \times 794,31 \text{ zł (podst. wym.)} = 17,16 \text{ zł}$.

Razem: 480,34 zł.

$480,34 \text{ zł} \times 209 \text{ (średnie dalsze trwanie życia)} = 100.391,06 \text{ zł}$.

Decyzją z dnia 28 lipca 2014 r., korzystając z dyspozycji art. 24 lit. a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) organ rentowy z urzędu dokonał przeliczenia renty na emeryturę poczynając od dnia 14 czerwca 2014 r., tj. od dnia ukończenia wieku 65 lat i 5 miesięcy.

Kwota składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wynosi 43.906,30 zł.

Kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 285.551,73 zł.

Średnie dalsze trwanie życia wynosi 252,70 m-cy

Wyliczona kwota emerytury wynosi 1.303,71 zł.

Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z F.U.S. ($43.906,30 \text{ zł} + 285.541,73 \text{ zł} : 252,70 \text{ m-cy}$) = 1.301,71 zł.

Wyrokiem z dnia 22 stycznia 2015 r. w sprawie IV U 713/14 Sąd Okręgowy we Włocławku IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu I instancji:

G. Z. urodziła się dnia (...)

Od dnia 01 czerwca 2002 r. ubezpieczona pobierała rentę z tytułu niezdolności do pracy.

Wnioskodawczyni legitymuje się okresami składkowymi wynoszącymi 20 lat, 3 m-ce i 6 dni, tj. 243 m-ce oraz 3 lata, 1 m-c i 12 dni okresów nieskładkowych, tj. 37 m-cy.

Decyzją z dnia 21 września 2011 r. znak (...) -2010 (...) Oddział w T. ustalił dla G. Z. kapitał początkowy na dzień 01 stycznia 1999 r. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych od dnia 01 stycznia 1989 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. (wynagrodzenie ustalono: za okres od 1983 r. do 1992 r. na podstawie przedłożonych do sprawy rentowej przy wniosku z 2002 r. list płac z okresu zatrudnienia w Centrali (...) we W. z uwzględnieniem jako składników, od których istniał obowiązek opłacenia składek, płacy zasadniczej, premii, wyrównania, eksportu, chorobowego, rekompensat, indeksacji; na podstawie zaświadczenia ZUS RP-7 wystawionego w dniu 28 stycznia 2002 r. przez (...) W-wek na okres od 1996 r. do 2001 r.; za lata: 1994 i 1995 uznając, iż wnioskodawczyni nie udokumentowała wynagrodzenia - przyjęto wynagrodzenie minimalne). Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 62,64 %. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wwpw wynoszącego 62,64 % przez kwotę bazową 1.220,89 zł - obowiązującą w dacie ustalania kapitału początkowego ($62,64 \% \times 1.220,89 \text{ zł} = 794,31 \text{ zł}$). Współczynnik proporcjonalny dla osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wynosi dla wnioskodawczyni 85,98 %. Współczynnik ten służy do obliczenia części socjalnej kapitału początkowego wynoszącej 4 % kwoty bazowej. Wysokość 24 % kwoty bazowej wynosi 293,01 zł. Średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat wynosi 209 miesięcy.

Wartość kapitału początkowego ustalona na dzień 01 stycznia 1999 r. wyniosła 98.190,29 zł.

$293,01 \text{ zł} \times 85,98 \% \text{ (współ. proporcjonalny)} = 251,93 \text{ zł}$.

$(243 \text{ m-ce skl.} \times 1,3 \%) : 12 \times 764,77 \text{ zł (podst. wym.)} = 201,36 \text{ zł}$.

$(37 \text{ m-cy nieskl.} \times 0,7 \%) : 12 \times 764,77 \text{ zł (podst. wym.)} = 16,52 \text{ zł}$.

Razem: 469,81 zł.

$469,814 \text{ zł} \times 209 \text{ (średnie dalsze trwanie życia)} = 98.190,29 \text{ zł}$.

G. Z. nie odwołała się od decyzji ZUS Oddziału w T. z dnia 21 września 2011 r. znak (...) -2010.

Na mocy art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2013 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 960) (...) Oddział w T. decyzją z dnia 26 maja 2014 r. znak: (...) -2010 ponownie ustalił dla G. Z. kapitał początkowy na dzień 01 stycznia 1999 r. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych od dnia 01 stycznia 1989 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. (wynagrodzenie ustalono: za okres od 1983 r. do 1992 r. na podstawie przedłożonych do sprawy rentowej przy wniosku z 2002 r. list płac z okresu zatrudnienia w Centrali (...) we W. - tylko te składniki, od których istniał obowiązek opłacenia składek, tj. płaca zasadnicza, premia, wyrównanie, eksport, chorobowe, rekompensaty, indeksacje; na podstawie zaświadczenia ZUS RP-7 wystawionego w dniu 28 stycznia 2002 r. przez (...) W-wek na okres od 1996 r. do 2001 r.; za lata 1994 i 1995 wnioskodawczyni nie udokumentowała wynagrodzenia - przyjęto wynagrodzenie

minimalne). Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 65,06 %. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wwpw wynoszącego 65,06 % przez kwotę bazową 1.220,89 zł. - obowiązującą w dacie ustalania kapitału początkowego ($65,06 \% \times 1.220,89 \text{ zł} = 794,31 \text{ zł}$). Współczynnik proporcjonalny dla osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł dla wnioskodawczyni 86,70 %. Współczynnik ten służy do obliczenia części socjalnej kapitału początkowego wynoszącej 4 % kwoty bazowej. Wysokość 24 % kwoty bazowej wyniosła 293,01 zł. Średnie dalsze trwanie życie wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat wynosi 209 miesięcy.

Wartość kapitału początkowego ustalona na dzień 01 stycznia 1999 r. wyniosła 100.391,06 zł.

$293,01 \text{ zł} \times 86,70 \% \text{ (współ. proporcjonalny)} = 254,04 \text{ zł}$.

$(243 \text{ m-ce skl.} \times 1,3 \%) : 12 \times 794,31 \text{ zł (podst. wym.)} = 209,14 \text{ zł}$.

$(37 \text{ m-cy nieskl.} \times 0,7 \%) : 12 \times 794,31 \text{ zł (podst. wym.)} = 17,16 \text{ zł}$.

Razem: 480,34 zł.

$480,34 \text{ zł} \times 209 \text{ (średnie dalsze trwanie życia)} = 100.391,06 \text{ zł}$.

Decyzją z dnia 28 lipca 2014 r. znak: (...) (...) Oddział w T., na mocy dyspozycji art. 24 lit. a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.), z urzędu dokonał przeliczenia renty na emeryturę poczynając od dnia (...) r., tj. od dnia ukończenia przez G. Z. wieku 65 lat i 5 miesięcy.

Kwota składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wyniosła 43.906,30 zł.

Kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wyniosła 285.551,73 zł.

Średnie dalsze trwanie życia wynosi 252,70 m-cy.

Wyliczona kwota emerytury wyniosła 1.303,71 zł.

Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z F.U.S. ($43.906,30 \text{ zł} + 285.541,73 \text{ zł} : 252,70 \text{ m-cy} = 1.301,71 \text{ zł}$).

Na wstępie Sąd Okręgowy podniósł, że powyższą rekonstrukcję stanu faktycznego, - w zakresie ustalonym powyżej – istotnym dla rozstrzygnięcia sprawy i w tym zakresie bezspornym między stronami, oparł na materiale dowodowym zgromadzonym w trakcie trwania postępowania i ujawnionym na rozprawie, tj. przede wszystkim w postaci dokumentów zebranych w aktach organu rentowego. Powołane dokumenty – niekwestionowane przez strony uznane zostały przez ten Sąd za miarodajne dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy.

Na marginesie przy tym wskazał, że brak jest także podstaw do podważenia pozostałego zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w postaci dokumentów zebranych w aktach organu rentowego dot. świadków: J. K. (1), J. W. i P. B., dokumentacji płacowej nadesłanej przez (...) Urząd Wojewódzki, dokumentacji płacowej nadesłanej wraz z pismem z dnia 29 grudnia 2014 r.

Przedmiotowy materiał – spójny i potwierdzający się nawzajem, niepodważony przy tym jakimikolwiek dowodami przeciwnymi (także w zakresie sposobu sporządzania i uzupełniania dokumentacji płacowej – obejmującej w jednej części faktycznie dokonane wypłaty składników wynagrodzenia w drugiej zaś zawierających dodatkowe ich rozliczenie - z uwzględnieniem okresu za jaki faktycznie były należne) Sąd I instancji uznał za rzetelny i wiarygodny.

Zważył jednakże – w kontekście faktu, iż – także w toku niniejszego postępowania (mimo twierdzeń o braku uprzedniego jej doręczenia – w kontekście niewątpliwego zaznajomienia się z jej treścią najpóźniej w toku niniejszego

postępowania), nie została zaskarżona decyzja z dnia 21 września 2011 r., powyższy materiał dowodowy pozostaje ostatecznie bez znaczenia dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy. Sąd ten podkreślił bowiem, że w sprawie, w której wniesiono odwołanie od decyzji organu rentowego, przedmiot oraz zakres rozpoznania i orzeczenie sądu pracy i ubezpieczeń społecznych wyznacza treść tej decyzji (por. postanowienie S.N. z dnia 13 maja 1999 r., II UZ 52/99). W przedmiotowej sprawie przedmiotem zaskarżenia pozostawały decyzje o ponownym ustaleniu kapitału początkowego oraz o przyznaniu prawa do emerytury. Z uwagi na fakt, że treść drugiej z powołanych decyzji w istocie warunkowana jest treścią pierwszej z nich, w pierwszej kolejności Sąd Okręgowy odniósł się do odwołania w tymże zakresie.

Sąd ten wskazał, że kluczowym w sprawie pozostaje, że powyższa decyzja (a w istocie obie zaskarżone decyzje) stanowią implikację ustaleń niezaskarżonej decyzji ZUS Oddziału w T. z dnia 21 września 2011 r. znak (...)–2010, mocą której do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych od dnia 01 stycznia 1989 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. (wynagrodzenie ustalono: za okres od 1983 r. do 1992 r. na podstawie przedłożonych do sprawy rentowej przy wniosku z 2002 r. list płac z okresu zatrudnienia w Centrali (...) we W. - tylko te składniki, od których istniał obowiązek opłacenia składek, tj. płaca zasadnicza, premie, wyrównanie, eksport, chorobowe, rekompensaty, indeksacje; na podstawie zaświadczenia ZUS RP-7 wystawionego w dniu 28 stycznia 2002 r. przez (...) W-wiek na okres od 1996 r. do 2001 r.; za lata 1994 i 1995 wnioskodawczyni nie udokumentowała wynagrodzenia - przyjęto wynagrodzenie minimalne).

Jednocześnie Sąd I instancji zauważył, że ponowne ustalenie kapitału początkowego zgodnie z art. 175 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych możliwe jest w wypadkach określonych w art. 114 powołanej ustawy.

W przedmiotowej sprawie zaskarżoną decyzją z dnia 26 maja 2014 r. znak: (...)–2010 ZUS Oddział w T. ponownie ustalił dla G. Z. kapitał początkowy na dzień 01 stycznia 1999 r. - na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2013 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z dnia 23 sierpnia 2013 r., poz. 960).

Zgodnie z powołaną regulacją w sprawach, w których organ rentowy ustalił kapitał początkowy z uwzględnieniem przepisów art. 174 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.), w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy (tj. 01 października 2013 r. – zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 21 czerwca 2013 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych), kapitał początkowy ustala się ponownie na wniosek osoby uprawnionej, a jeżeli osoba uprawniona nie wystąpi z takim wnioskiem - przy obliczaniu emerytury na zasadach określonych w art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jeżeli jest to korzystniejsze dla emeryta. Cytowany wyżej przepis stanowi lex specialis wobec uregulowania art. 114 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (ale tylko w zakresie w nim uregulowanym), jak już zaznaczono konstytuującego instytucję wznowienia postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych oznaczającą nadzwyczajną kontynuację postępowania w tej samej sprawie, w której organ rentowy ma możliwość zniwelowania własnego uchybienia powstałego przy ustalaniu prawa do świadczenia, natomiast zainteresowany uprawniony jest do ubiegania się o świadczenie, którego mu nie przyznano, jeżeli wcześniej nie powołał się na okoliczności lub nie przedstawił dowodów uzasadniających powstanie takich uprawnień. Sformułowane w art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przesłanki wznowienia postępowania to przedłożenie nowych dowodów lub ujawnienie okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń bądź ich wysokość. Z treści powołanego przepisu można wyprowadzić wniosek, iż hipotezą omawianej normy prawnej objęte są tylko okoliczności nieznane organowi rentowemu, ale istniejące przed wydaniem decyzji, bowiem z użytego w tym przepisie sformułowania "ujawniono" wynika, że chodzi w nim o okoliczności nieznane organowi rentowemu w chwili rozstrzygnięcia o prawie do świadczenia. Nie muszą to być jednak tylko okoliczności, na które osoba ubiegająca się o świadczenie nie mogła powołać się w poprzednim postępowaniu. W grę wchodzi również okoliczności, jakie powinny być znane organowi rentowemu przy dołożeniu minimum staranności, które jednak na skutek błędu lub przeoczenia nie zostały uwzględnione przed

wydaniem decyzji (J. Kuźniar: Ponowne ustalenie prawa do świadczeń emerytalno - rentowych, PiZS 2004 nr 6, s. 26 oraz wyroki S.N.: z dnia 12 stycznia 2001 r., II UK 182/00, OSNP 2002 nr 17, poz. 419; z dnia 28 stycznia 2004 r., II UK 228/03, OSNP 2004 nr 19, poz. 341 i z dnia 23 listopada 2004 r., I UK 15/04, OSNP 2005 nr 11, poz. 161 oraz postanowienie S.N. z dnia 05 listopada 2009 r., II UK 87/09, LEX nr 583815).

Z kolei odnośnie do nowych dowodów, o jakich mowa w komentowanym przepisie, Sąd Okręgowy zauważył, że na gruncie art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych Sąd Najwyższy podjął uchwałę dnia 05 czerwca 2003 r. w sprawie III UZP 5/03, publik. OSNP 2003 nr 18, poz. 441, w myśl której odmienna ocena dowodów dołączonych do wniosku rentowego lub emerytalnego, przeprowadzona przez organ rentowy po uprawomocnieniu się decyzji przyznającej świadczenie, nie jest okolicznością uzasadniającą wszczęcie z urzędu postępowania o ponowne ustalenie prawa do świadczenia.

Zdaniem Sądu I instancji w przedmiotowej sprawie niewątpliwie przed datą wydania decyzji z dnia 26 maja 2014 r., określone w art. 114 powołanej ustawy, przesłanki wznowienia postępowania nie zaistniały (odwołująca, która uprzednio nie przedłożyła jakichkolwiek nowych dokumentów, w istocie powoływała się także w odwołaniu na dokumenty uprzednio już przedłożone organowi rentowemu - przed wydaniem decyzji z dnia 21 września 2011 r.), zaś fakt wydania zaskarżonej w sprawie decyzji wynikał wyłącznie z treści przepisu art. 2 ustawy z dnia 21 czerwca 2013 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Tym samym przedmiotem zaskarżonej decyzji pozostawało ustalenie wysokości kapitału początkowego wyłącznie w zakresie kwestii uregulowanych powołaną ustawą, i w tym zakresie w odwołaniu (jak i w dalszym toku postępowania) nie zostały powołane jakiegokolwiek zarzuty podważające prawidłowość zawartych w decyzji ustaleń organu rentowego.

Jednocześnie Sąd ten podkreślił, że wnioskodawczyni – reprezentowana ostatecznie w toku postępowania przez fachowego pełnomocnika – nie składała uprzednio ani nie złożyła w toku postępowania jednoznacznie stosownego wniosku o ponowne ustalenie kapitału początkowego z powołaniem na regulację art. 175 ust. 4 w zw. z art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z F.U.S. (a tym samym kwestia ta nie była także przedmiotem jakiegokolwiek decyzji organu rentowego). W związku z powyższym, uwzględniając fakt, że G. Z. nie podnosiła żadnych merytorycznych zarzutów względem zasadności zaskarżonej decyzji z dnia 26 maja 2014 r. w kontekście jej podstawy faktycznej i prawnej (a de facto kwestionowała jedynie - nie będąca przedmiotem zaskarżenia - decyzję z dnia 21 września 2011 r. znak (...) - 2010) uznał, iż brak jest podstaw do podważenia jej prawidłowości.

Sąd Okręgowy ograniczył się zatem wyłącznie do weryfikacji prawidłowości samego wymiaru ponownie ustalonego kapitału początkowego i emerytury, dokonanych odpowiednio decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. z dnia 26 maja 2014 r. znak: (...) - 2010 o ponownym ustaleniu kapitału początkowego (z uwzględnieniem jak już zaznaczono jej podstawy faktycznej, a nade wszystko prawnej) oraz decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. z dnia 28 lipca 2014 r. znak: (...) o przyznaniu z urzędu prawa do emerytury od dnia (...) r.

W powyższym zakresie Sąd ten nie stwierdził żadnych nieprawidłowości. Wskazał, że organ rentowy swe rozstrzygnięcia zawarte w osnowach zaskarżonych decyzji: z dnia 26 maja 2014 r. znak: (...) - 2010 oraz z dnia 28 lipca 2014 r. znak: (...) oparł na prawidłowo wskazanych przepisach prawa, przy zastosowaniu prawidłowych obliczeń matematycznych.

Odnośnie z kolei decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. z dnia 28 lipca 2014 r. znak: (...) Sąd I instancji stwierdził, że organ rentowy prawidłowo korzystając z dyspozycji art. 24 lit. a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z urzędu dokonał zmiany należnego wnioskodawczyni świadczenia - renty na emeryturę - poczynając od dnia (...) r., tj. od dnia ukończenia przez nią wieku 65 lat i 5 miesięcy.

Wskazany przepis stanowi, że emeryturę przyznaje się z urzędu zamiast renty z tytułu niezdolności do pracy osobie, która osiągnęła wiek uprawniający do tej emerytury oraz podlegała ubezpieczeniu społecznemu albo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym (ust. 1). Emeryturę przyznaje się od dnia osiągnięcia przez rencistę wieku uprawniającego do emerytury, a w przypadku, gdy wypłata renty z tytułu niezdolności do pracy była wstrzymana - od dnia, od którego podjęto jej wypłatę (ust. 2). Emeryturę oblicza się zgodnie z art. 26, z uwzględnieniem ust. 4 i 5 (ust. 3). Podstawę

obliczenia emerytury stanowi kwota kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji, zaewidencjonowanego na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje emerytura. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę (art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).

W konsekwencji, w ocenie Sądu I instancji, ZUS słusznie wyliczył, iż kwota składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wynosi 43.906,30 zł, kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 285.551,73 zł, a średnie dalsze trwanie życia wynosi 252,70 m-cy. Prawdopodobnie wyliczona kwota emerytury wynosi 1.303,71 zł. Dlatego też Sąd ten uznał, że wysokość emerytury została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z F.U.S. $(43.906,30 \text{ zł} + 285.541,73 \text{ zł} : 252,70 \text{ m-cy}) = 1.303,71 \text{ zł}$.

Mając na uwadze powyższe rozważania, nie stwierdzając żadnych podstaw do uwzględnienia odwołania wnioskodawczyni, uznając decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.: z dnia 28 lipca 2014 r. znak: (...) o przyznaniu z urzędu prawa do emerytury od dnia (...) r. oraz z dnia 26 maja 2014 roku znak: (...)–2010 o ponownym ustaleniu kapitału początkowego za pozbawione wad tak faktycznych, jak i prawnych, na podstawie art. 477 (14) § 1 k.p.c., Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła G. Z. zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie prawa „materialnego”, tj. art. 477 (9) k.p.c.

W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku skarżąca dokonała streszczenia postępowań: administracyjnego i sądowego-pierwszoinstancyjnego w niniejszej sprawie, powołała treść przepisów: art. 477 (9) § 1 k.p.c., art. 14 § 2 i art. 109 § 2 k.p.a., jak również art. 124 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.) oraz zakwestionowała stanowisko Sądu Okręgowego, zgodnie z którym w przedmiotowej sprawie z odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T.: z dnia 28 lipca 2014 r. znak: (...) oraz z dnia 26 maja 2014 r. znak: (...)–2010, ubezpieczona nie może podważać decyzji z dnia 21 września 2011 r. znak (...)–2010, ustalającej wysokość jej kapitału początkowego na dzień 01 stycznia 1999 r., ponieważ nie wniosła od niej odwołania.

Apelująca podniosła, że decyzja z dnia 21 września 2011 r. nie została jej doręczona (organ rentowy nie jest w stanie przedstawić dowodu doręczenia tej decyzji), a na ustne załatwienie sprawy, której dotyczy ta decyzja nie wyraziła zgody.

W konsekwencji, zgodnie z zapatrywaniem Sądu Najwyższego, wyrażonym w uzasadnieniu postanowienia tego Sądu z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie I UK 352/07, ustawowy, miesięczny termin do wniesienia odwołania nie rozpoczął swojego biegu. Ponadto z uzasadnienia tego postanowienia wynika, że żadne inne zdarzenie, na przykład uzyskanie przez osobę zainteresowaną, w tym wypadku ubezpieczoną, informacji o treści niedoręczonej decyzji, nie jest równoznaczne z jej doręczeniem.

G. Z. stwierdziła, że w przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy we Włocławku, albo błędnie przyjął, że fakt zaznajomienia się wnioskodawczyni z treścią decyzji z dnia 21 września 2011 r., w trakcie postępowania odwoławczego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T.: z dnia 26 maja 2014 r. i z dnia 28 lipca 2014 r., wyczerpuje dyspozycję normy zawartej w art. 109 § 1 k.p.a. i jest równoznaczne z doręczeniem stronie decyzji, albo – również błędnie – przyjął, że fakt zaznajomienia się odwołującej, w trakcie postępowania odwoławczego przed tym Sądem, z treścią decyzji z dnia 21 września 2011 r. jest równoznaczny z przewidzianą w art. 14 § 2 k.p.a. możliwością ustnego załatwienia sprawy.

Wywodziła dalej, że z całokształtu materiału dowodowego jasno wynika, że kwestionuje sposób i wysokość naliczenia kapitału początkowego również decyzją z dnia 21 września 2011 r. znak (...)–2010.

W konkluzji apelacji organ skarżąca wniosła o:

- 1) zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania,
- 2) zasądzenie kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego za drugą instancję według norm przepisanych.

Pismem procesowym z dnia 23 marca 2015 r. (data prezentaty), w uzupełnieniu braków formalnych apelacji, G. Z. podała kwotę 15.250,73 zł jako wartość przedmiotu zaskarżenia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja G. Z. zasługuje na uwzględnienie w sposób skutkujący uchynieniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu we Włocławku IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za drugą instancję.

Z apelacji wynika zarzut naruszenia prawa procesowego, a w szczególności art. 477 (9) § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie, że przedmiotem rozpoznania w postępowaniu sądowo-odwoławczym w niniejszej sprawie, tj. o wysokość emerytury, nie może być kwestia wysokości kapitału początkowego ubezpieczonej, ustalonego decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. z dnia 21 września 2011 r., ponieważ w ustawowym terminie nie wniosła ona odwołania od powyższej decyzji, a zatem decyzja ta jest prawomocna i poza zakresem uregulowanym w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2013 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 960 ze zm.), może być wzruszona jedynie na podstawie art. 114 w zw. z art. 175 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748 ze zm., nazywanej dalej ustawą emerytalną).

Podkreślenia w tym miejscu wymaga, że kwestia doręczenia odpisu decyzji ma kluczowe znaczenie dla rozpoczęcia biegu ustawowego, miesięcznego terminu do wniesienia odwołania, ponieważ zgodnie z art. 477 (9) § 1 k.p.c. termin ten rozpoczyna swój bieg od dnia doręczenia odpisu decyzji.

W przypadku braku skutecznego doręczenia odpisu decyzji wskazany wyżej ustawowy, miesięczny termin do wniesienia odwołania w ogóle nie rozpoczyna swojego biegu. W takiej sytuacji za datę doręczenia uznać należy dzień, w którym adresat faktycznie otrzymał decyzję lub się z nią zapoznał (por. wyrok S.N. z dnia 18 marca 2015 r., I UK 271/14, LEX nr 1682200).

Skarżąca w toku postępowania sądowego-pierwszoinstancyjnego w niniejszej sprawie zakwestionowała doręczenie jej odpisu decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z dnia 21 września 2011 r. (k. 44 akt sprawy 00:03:43).

W odpowiedzi pełnomocnik organu rentowego oświadczył, że nie może ustosunkować się do kwestii braku doręczenia decyzji z dnia 21 września 2011 r. oraz wskazał, iż wszystkie decyzje doręczane są przesyłką zwykłą (k. 44v. akt sprawy 00:10:30).

W myśl art. 123 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 121 ze zm., nazywanej dalej ustawą systemową) w sprawach uregulowanych ustawą stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Wprawdzie, stosownie do treści art. 71 lit. a ust. 1 ustawy systemowej, Zakład może przysyłać pisma i decyzje listem zwykłym, lecz w myśl art. 71 lit. a ust. 2 ustawy systemowej, w razie sporu ciężar dowodu doręczenia pisma lub decyzji, o których mowa w ust. 1, spoczywa na Zakładzie.

Ponieważ organ rentowy nie wykazał, że skutecznie doręczył G. Z. odpis decyzji z dnia 21 września 2011 r., a zatem zasadne jest przyjęcie jej stanowiska, zgodnie z którym odpis tej decyzji nie został jej doręczony. Konsekwencją powyższego jest stwierdzenie, że nie rozpoczął swojego biegu ustawowy, miesięczny termin z art. 477 (9) § 1 k.p.c. do wniesienia odwołania od tej decyzji, a zatem nie jest ona prawomocna.

Zasadne jest przyjęcie przez Sąd I instancji, że ubezpieczona miała możliwość zaznajomienia się z treścią decyzji z dnia 21 września 2011 r. w toku niniejszego postępowania (o istnieniu tej decyzji wiedziała niewątpliwie od dnia doręczenia jej odpisu odpowiedzi na odwołanie, w którym organ rentowy powołał się na tą decyzję). Tym samym dopiero w toku postępowania sądowo-odwoławczego w przedmiotowej sprawie rozpoczął swój bieg, ustawowy, miesięczny termin do wniesienia odwołania od tej decyzji z art. 477 (9) § 1 k.p.c.

Jednocześnie jednak Sąd II instancji miał na względzie, że czynność podjęta przez ubezpieczonego na piśmie lub do protokołu w terminie do złożenia odwołania, z której wynika, że nie zgadza się z decyzją organu rentowego, należy zakwalifikować jako odwołanie od decyzji w rozumieniu art. 477 (9) § 1 k.p.c. (por. wyrok S.N. z dnia 20 maja 2004 r., II UK 396/03, OSNP 2005/1/12).

W świetle stanowiska G. Z., która konsekwentnie kwestionowała przyjęcie do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz wskaźnika wysokości tej podstawy przeciętnej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od dnia 01 stycznia 1989 r. do dnia 31 grudnia 1998 r., zasadne jest uznanie, że mieszcząc się w ustawowym terminie wniosła odwołanie od decyzji z dnia 21 września 2011 roku.

Ponieważ decyzja z dnia 21 września 2011 r., ustalająca ubezpieczonej wysokość kapitału początkowego na dzień 01 stycznia 1999 r., nie jest prawomocna, a zatem chybione jest powoływanie się przez Sąd Okręgowy na przepisy art. 114 (ust. 1) w zw. z art. 175 ust. 4 ustawy emerytalnej.

Tym samym za zasadny uznać należy zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy prawa procesowego, a w szczególności art. 477 (9) (§ 1) k.p.c. na skutek przyjęcia, że wobec nie wniesienia odwołania, decyzja z dnia 21 września 2011 r. jest prawomocna.

Trafnie Sąd ten wskazał, że zaskarżone decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T.: z dnia 26 maja 2014 r. i z dnia 28 lipca 2014 r. stanowią implikację ustaleń leżących u podstaw decyzji z dnia 21 września 2011 r., mocą której do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz do obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od dnia 01 stycznia 1989 r. do dnia 31 grudnia 1998 r.

Stosownie bowiem do treści art. 174 ust. 3 ustawy emerytalnej podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 01 stycznia 1999 roku.

Zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy emerytalnej podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

W myśl zaś art. 26 ust. 1 ustawy emerytalnej emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183.

W świetle treści przytoczonych wyżej przepisów podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w poszczególnych latach kalendarzowych, przypadających przed dniem 01 stycznia 1999 r., ma wpływ na wysokość kapitału początkowego, który z kolei ma istotne znaczenie dla ustalenia wysokości emerytury, o której mowa w art. 24 lit. a ust. 1 ustawy emerytalnej, a zatem takiej jaką przyznano G. Z. zaskarżoną decyzją z dnia 28 lipca 2014 r.

Tym samym nieprawidłowo Sąd I instancji ograniczył się do weryfikacji prawidłowości zaskarżonych decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T.: z dnia 26 maja 2014 r. i z dnia 28 lipca 2014 r., pomijając jednocześnie

kwestie związane z ustaleniem podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne ubezpieczonej przed dniem 01 stycznia 1999 r.

Ponownie rozpoznając niniejszą sprawę, celem ustalenia, czy organ rentowy prawidłowo obliczył kapitał początkowy wnioskodawczyni, Sąd I instancji winien zatem najpierw zweryfikować ustaloną w postępowaniu administracyjnym podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w poszczególnych latach kalendarzowych przypadających przed dniem 01 stycznia 1999 r.

Ustalenie tej podstawy wymiaru składek umożliwi bowiem ocenę, czy organ rentowy zasadnie przyjął do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego G. Z. oraz do obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych od dnia 01 stycznia 1989 r. do dnia 31 grudnia 1998 r.

Dopiero wówczas możliwe będzie dokonanie przez Sąd Okręgowy miarodajnej oceny prawidłowości zaskarżonych decyzji.

Uznając, że na skutek błędnego przyjęcia prawomocności decyzji z dnia 21 września 2011 roku oraz nie zbadania ustalonej w postępowaniu administracyjnym podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wnioskodawczyni przed dniem 01 stycznia 1999 r., Sąd ten nie rozpoznał istoty sprawy, na mocy art. 386 § 4 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji wyroku.

Ponieważ zaskarżone orzeczenie podlega uchyleniu, zaś sprawa przekazaniu sądowi pierwszej instancji do rozpoznania, w przedmiocie kosztów instancji odwoławczej, Sąd ten orzekł na mocy art. 108 § 2 k.p.c.